

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/7, p. 275-290

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.11453>
ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Article Info/Makale Bilgisi

✍ Received/Geliş: 14.02.2017 ✓ Accepted/Kabul: 28.03.2017
✍ Referees/Hakemler: Doç. Dr. Sueda ÖZBENT – Doç. Dr.
Muhammet KOÇAK - Doç. Dr. Gülhanım ÜNSAL

This article was checked by iThenticate.

ALTYAZI ÇEVİRİSİNDE BİR KISITLAMA: SENKRON

Derya OĞUZ*

ÖZET

Son yıllarda çeviribilim kapsamında değerlendirilmeye başlanmış olan görsel-işitsel çeviri çalışmaları, bu alandaki ürünlerin niteliğinin artmasına katkıda bulunmaktadır. Görsel-işitsel çeviri üst kavramı altında öne çıkan en yaygın görsel-işitsel çeviri yöntemleri dublaj ve altyazıdır. Dublaj, altyazıya göre daha zahmetli ve masraflı bir süreçtir ve dublaj izleyicisi ayrıdır. Ülkemizde sinemada gösterime giren yabancı filmler genellikle altyazı yöntemiyle izleyiciye sunulmaktadır. Altyazı, en genel anlamda yabancı bir izlentide yer alan işitsellerin ve izleyici açısından çeviri gerektiren diğer göstergelerin erek dile yazı kanalıyla çevrilmesidir. Erek dile çevirisi yapılmış altyazı ekranın genellikle alt bölümünde yer alır. Ekranın altında en fazla iki satır olacak biçimde yer alan altyazının, orijinali/özgün içeriği ile aynı içeriğe sahip olması beklenir. Bunun için yer ve zaman sıkıntısından dolayı kimi zaman erek metinde kısıtlamaya gidilir. Bu çeviri yönteminde en önemli noktalardan birisi, ekrana gelen altyazıların izlentideki diyalog ve görüntülerle eşzamanlı/senkronize olmasıdır.

Bu çalışmada görsel-işitsel ürünlerin çevirisinde kullanılan altyazıya ilişkin kuramsal bilgilere yer verildikten sonra, altyazı çevirisinde dikkat edilmesi gereken noktalar arasında önemli bir yeri olan senkrona yönelik çeviri sorunları ele alınmıştır. Araştırmada, altyazı sürecinde görsel ve işitsel açıdan senkronun önemi ve gerekliliği, altyazıda senkron sorununun kaynağı, senkronun çeviri sürecini nasıl yönlendirdiği ve çeviri ürününün niteliğini nasıl etkilediği ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Görsel-İşitsel Çeviri, Film Çevirisi, Altyazı, Senkron, Çeviri Sorunları.

* Yrd. Doç. Dr. Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Almanca Mütercim Tercümanlık Bölümü, El-mek: deryaoguz06@yahoo.com

SYNCHRONY: A CONSTRAINT IN SUBTITLING

ABSTRACT

Over the last few years, the advent of the evaluation of audio-visual translation methods within the context of translation studies in the field has played a role in increasing the quality of products. The most common audio-visual translation methods under the generic term of the audio-visual translation are dubbing and subtitling. Dubbing is more costly and arduous in comparison with subtitling. The viewer of dubbed films should be considered apart from the view of subtitled films. The foreign movies coming out in our country are usually subtitled for viewers. Subtitling as a translation method can be evaluated in the general sense as the written translation of verbal and non-verbal signs of an audio-visual product that are meaningful from the perspective of the viewer and need to be translated. The translation of film dialogues into the target language as written lines generally appears at the bottom of the screen. It is anticipated that the subtitles appear at the most as two sentences at the bottom of the screen that the content is the same as the original and that it has the same effect on the viewer as the original. In order to ensure this, the subtitles have to be reduced usually due to time and space constraints. The most important point in audio-visual translation method is the synchrony between the audio-visual signs of the film and the content of the subtitles.

This study has examined the theoretical information used in relation to subtitle translation of films and TV programmes and has then considered the points that should be taken into account with regard to subtitle translation. Within this context, issues relating to synchrony, which play an important role in relation to subtitle translation, were also examined. The research carried out has attempted to highlight the importance and necessity of synchrony from a visual and audio perspective, the root of synchron issues, how synchrony affects the translation process and the quality of the translation product.

STRUCTURED ABSTRACT

In recent times even though the number of Turkish movies coming out has witnessed somewhat of an increase, the number of foreign films that are coming out is still much higher. The number of foreign cinema films that come out in Turkish cinemas, particularly American production films, is not to be underestimated. Different translation methods are used for foreign movies and also many soap operas that are coming out. The translation method employed is determined by viewer habits and expectations, the target audience of the product in question, the strategies of the company responsible for distribution and, of course, the budget set aside for the product. The most widespread prominent audio-visual translation methods under the generic term of audiovisual translation are dubbing and subtitling. In contrast to subtitling, dubbing is a more arduous and costly process. The viewer of dubbed films should be considered apart from the view of subtitled films. It is for this reason that the dubbing translation of a product is dependent upon whether

Turkish Studies

dubbing is worth the trouble and the target audience. For instance, films and television programmes aimed at children that are about to be aired are dubbed.

Dubbing and subtitling are globally the most used film translation methods and within the framework of audio-visual translation, academic studies carried out in the field of film translation tend to focus on dubbing and subtitling comparatively. Over the last few years, the advent of the evaluation of audiovisual translation methods within the context of studies carried out in translation studies has played a role in increasing the quality of products in the field.

Subtitling as a translation method can be evaluated in the general sense as the written translation of visual, verbal and non-verbal signs of an audiovisual product that are meaningful from the perspective of the viewer and need to be translated into target language. The scripts translated into the target language by the translator generally appear at the bottom of the screen as written texts. It is anticipated that the subtitles appear at the most as two sentences at the bottom of the screen that the content is the same as the original and that it has the same effect on the viewer as the original. However, given space and time constraints, it is not always possible for visual and verbal signs to be completely reflected in the subtitles. The causes of the space and time constraints in the translation process of all required visual and verbal signs that form the meaning of the production are such factors as the density of the script lines, the pace at which the actors speak and the pace at which the viewers read the subtitles.

An examination of one of the factors above within the context of the lack of space, relates to the subtitles not exceeding a specified number of characters and being located in a certain part of the screen. The time constraint on the other hand is related to the change of scenes and the pace at which the viewers read and the characters speak. An important point regarding time constraints is the difference between perception through reading and writing. There is a difference between the pace at which a message is being read and listened to. Perception through listening is achieved at a faster rate than perception through reading. Due to the point above, in the majority of cases, the translator of subtitles is compelled to shorten and summarise the text of the target language taking into account the pace at which the viewer reads and perceives. Otherwise, the viewer who will not be able to keep up with reading the text, will become disgruntled. On the other hand, if the translator is complacent and doesn't take the constraints mentioned above into consideration during the process of composing the text in the target language, problems will arise in synchrony. The synchrony between the audio-visual signs of the film and the content of the subtitles is one of the most significant points for viewers.

The primary aim of subtitling as an audiovisual translation method is to ensure that the viewer easily comprehends the content through quickly reading the subtitles. It is the translators responsibility to make sure the viewers are left with the impression that they would be able to understand the film even without reading the subtitles. The task of the translator is not solely restricted to translation as the translator not only

regulates the spotting process (the timing of the dialogues) of subtitles but also has to make sure to prevent the possibility of the viewer drifting from the film because of disharmony between the film and the subtitles.

The main cause of such disharmony is failed synchrony. This study highlighted three most prominent types of synchrony based on the films used in the research. These are as follows; dialogue-subtitle synchrony, literal synchrony and visual/image-subtitle synchrony. Dialogue-subtitle synchrony relates to the subtitles and film dialogue being synchronous and the subtitles ending once the original dialogues have finished in the scene. Literal synchrony concerns the script syntax in the subtitles overlapping with the original as much as it is possible. Such synchrony involves the translation of place, names and well known words such as “yes, no, good, okay,” heard by the viewer that follow the syntactical order of the original. Whereas visual-subtitle synchrony represents the subtitles appearing on the screen as being coherent with the actors’ gestures, mimics and body language. In order to achieve this synchrony during the subtitling process the translator has to make changes in the subtitles such as shortening the text, summarising and constructing inverted sentences. In addition to this, the synchrony mentioned above is realised through the careful adjustment of the entry-exit timings called spotting, ensuring that the subtitle does not appear on the screen for too long and that the lines appear in entry order. Having minimized the synchrony issues enables the viewers to watch the translated product as easily as they would in their own language.

This study has examined the theoretical information used in relation to subtitle translation of films and TV programmes and has then considered the points that should be taken into account with regard to subtitle translation. Within this context, issues relating to synchrony, which play an important role in relation to subtitle translation, were also examined. The research carried out has attempted to highlight the importance and necessity of synchrony from an audiovisual perspective, the root of synchrony issues, how synchrony affects the translation process and the quality of the translation product.

Keywords: Audio-visual translation, film translation, subtitles, synchrony, translation issues.

Giriş

Ülkemizde son zamanlarda yerli sinema filmleri oldukça artmış olsa da gösterime giren yabancı sinema filmlerin sayısı hala çok fazladır. Türkiye sinemalarında yabancı sinema filmleri, özellikle de ABD yapımı sinema filmleri hiç de azımsanmayacak sayıda gösterime girmektedir. Çocuklara yönelik filmlerin haricindeki diğer yabancı sinema filmlerinin hemen hemen hepsi altyazı yöntemiyle izleyiciye sunulmaktadır. Görsel-ışitsel çeviri kapsamında yer alan, film çevirisi alanında yapılan bilimsel çalışmalarda genellikle dublaj ile birlikte ele alınan ve karşılaştırılan altyazı, dünya genelinde en çok kullanılan görsel-ışitsel çeviri yöntemlerindedir. Altyazı çevirisi genel anlamda, görsel-ışitsel bir üründe yer alan işitsellerin, anlamı oluşturan ve izleyici açısından çeviri gerektiren diğer unsurların erek dile yazılı çevirisi olarak değerlendirilebilir. Ne var ki sözü edilen görsel ve işitsel düzlem bilgilerinin tamamının yazıyla verilmesi yer ve zaman kısıtlaması gibi bazı nedenlere bağlı olarak mümkün değildir. Bir izlentinin anlamını oluşturan, çeviri gerektiren görsel ve işitsel

tüm öğelerin altyazıya dönüştürülmesinde yer ve zaman kısıtlılığının yanı sıra izleyicinin okuma hızı ile ilgili bir etken daha söz konusudur. Şöyle ki, bir iletiyi okuyarak algılama hızı ile duyarak algılama hızı arasında farklılık vardır; duyarak algılama okuyarak algılamadan daha az zaman almaktadır. Hal böyle olunca, altyazı çevirmeni izleyicinin okuma ve algılama hızını dikkate alarak çoğunlukla çeviri sürecinde erek metinde kısıtlama ve özetleme gibi yöntemlere başvurmak durumunda kalmaktadır. Aksi takdirde metni okumaya yetişemeyen izleyici bundan rahatsız olacaktır. Öte yandan çevirmenin erek metni oluşturma sürecinde rahat davranması ve kısıtlılıkları dikkate almaması, ortaya senkron/eşzamanlılık sorunlarını çıkaracaktır. Zira altyazılı filmlerde izleyici olarak en fazla önem verilen noktalardan birisi, görsel ve işitsel düzlem bilgisiyle (film diyalogları, şarkı vs.) altyazıda verilen bilgilerin ve altyazının senkronize olmasıdır. Altyazı çevirisi bir görsel-işitsel çeviri yöntemi olarak hem içerik hem de teknik boyutuyla çevirmeni birçok yönden zorlamaktadır. Söz edilen niteliklerden dolayı altyazı çevirisi çeviribilim bölümlerinde eğitimi verilmesi gereken bir alandır (Kızıltan, 2013: 371).

Bu çalışmada altyazı yöntemiyle görsel-işitsel ürünlerin çevirisinde dikkat edilmesi gereken senkron üzerinde durulmuştur. Çeviri sürecinde etkili olan senkron türlerini belirlemek, senkron kaynaklı çeviri sorunlarını ele almak, senkronun çeviriyi nasıl etkilediğini göstermek çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

Araştırma yöntemi tarama modelinde betimsel bir çalışma niteliğindedir. Veri toplama aracı olarak film, dizi gibi çeşitli izlentilerden sahneler kullanılmıştır. Elde edilen veriler çeviribilim açısından incelenmiş, çeviri metinlerinde yapılan değişiklikler, kısaltmalar saptanmış ve sözü edilen konular örneklendirilmiştir.

1. Altyazı

Altyazı, New Oxford Dictionary of English sözlüğünde “sinema perdesinde veya televizyon ekranının alt kısmında görüntülen, diyalogu veya anlatımı çeviren veya aktaran yazılardır”¹ şeklinde tanımlanmaktadır. Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere genel anlamda altyazı, bir izlentinin anlamını oluşturan işitsel ve görsel düzlem bilgilerinin yazıya aktarılmasıdır. Bu aktarım diller arası çeviri şeklinde olabileceği gibi, dil içi aktarım şeklinde de olabilir. Diller arası çeviride, iki farklı dil söz konusudur. Ancak dil içi aktarımda tek bir dil söz konusudur, işitme engelliler için bir izlentinin altyazıyla gösterilmesi gibi. Araştırmanın kapsamı diller arası çeviri amaçlı olan altyazılardır. Dolayısıyla bu çalışmada ele alınan altyazı tanımları, film, dizi ve program çevirisi kapsamında yapılmış olan tanımlardır.

Bu kapsamda Sinema ve Televizyon Terimleri Sözlüğünde altyazının tanımı şöyle verilmektedir: “Bir film ya da televizyon görüntüsüne bindirilen ve genellikle yabancı dildeki söyleşmeyi çeviri olarak görüntünün altında veren yazı.” (Özön, 1981: 16).

Görsel-işitsel çeviri kapsamında altyazı, diyalogların yanı sıra mektup, ilan, duvar yazısı, pankart gibi görsel yazılı bilgiler ile şarkı gibi ses kanalında yer alan bilgileri bir dilden farklı bir dile aktaran, genellikle ekranın alt kısmında yer alan yazılı metinden oluşan çeviri uygulaması olarak tanımlanabilir. Bu noktadan hareketle altyazı, özgün içerikte bir değişiklik yapılmadan üzerine yazı eklenmesi nedeniyle de her zaman yabancı bir ürün izlendiğinin bilincinde olunmasını sağlayan görsel-işitsel çeviri yöntemidir.

Altyazının senkron/eşzamanlı olma özelliğini kapsayan tanımlara da rastlanmaktadır. Nitekim Hurt ve Widler (1999: 261) altyazıyı, “ekranda veya beyaz perdede özgün içeriğin ilgili

¹ (subtitles) captions displayed at the bottom of a cinema or television screen that translate or transcribe the dialogue or narrative

kısmıyla senkronize bir şekilde görünen bir film diyalogunun kısaltılmış çevirisi”² şeklinde tanımlamaktadır.

Altyazı kavramı kendi başına bir takım kural, kaide, teknik ve ilkeleri olan film çevirisinin, daha geniş kapsamda görsel-işitsel çevrinin en eski şekli olarak kabul edilmektedir (Aktaş ve Oğuz, 2014: 4). Görsel-işitsel metin sayısının gün geçtikçe artması nedeniyle bilim adamlarının ilgisini çeken ve çeviribilim kapsamında değerlendirilmeye başlayan görsel-işitsel çeviri için ilk başlarda “ekran/film çevirisi” kavramı kullanılmıştır. “Görsel-işitsel çeviri kapsamında yer alan film çevirisinde ekrandaki görüntü (oyuncular, yer, mekân vb.) değiştirilmeden, yapılan (sözlü veya yazılı) çeviri, üzerine işlenir” (Günay Köprülü, 2016a: 162). Bu kapsamda ülkelerin tercihlerine göre öne çıkan görsel-işitsel çeviri yöntemleri dublaj ve altyazıdır.

2. Altyazı Ülkeleri

Bazı ülkelerde, sinema ve televizyonlarda gösterilen filmlerin çevirisinde yaygın olarak altyazı, bazı ülkelerde ise ağırlıklı olarak dublaj kullanılmaktadır. Türkiye’de sinema filmleri genellikle altyazıyla gösterime girerken, televizyonda gösterilen sinema filmlerinin genellikle dublajı yapılır. Almanya, İspanya, İsviçre, İtalya ve Fransa en fazla dublaj yöntemini kullanan ülkelerin başında gelir. Dublaj, diğer görsel-işitsel çeviri yöntemlerine göre daha önce de sözü edildiği üzere oldukça zahmetli, masraflı ve uzun zaman gerektiren bir süreçtir. İzlentinin hedef kitlesinin büyüklüğü, bu kadar masraflı bir çeviri yöntemine değip değmeyeceği konusunda önemli bir rol oynar. Altyazı ülkeleri ise, daha çok, küçük dil topluluklarının olduğu ülkelerdir. İskandinav ülkeleri ve Hollanda altyazı ülkeleridir, aynı şekilde Benelüks. Özellikle birçok farklı dilin yer aldığı ülkelerde altyazı kullanılmaktadır.

Mona Baker’ın editörlüğünü yaptığı, “Routledge Encyclopedia of Translation Studies” adlı çeviri ansiklopedisinde, film, TV ve video çevirisi söz konusu olduğunda dünyanın, dört bölüme ayrıldığı belirtilmektedir:

1. Kaynak dil ülkeleri: İngilizce olmayan filmlerin ithalatının neredeyse hiç yapılmadığı, İngilizce konuşulan ülkelerdir. Bu ülkelerde, ithal edilen filmler, genellikle altyazılıdır. Bu filmler de genellikle okuryazar kitleye yönelik sanat filmleridir.

2. Dublaj ülkeleri: Özellikle Almanca, Fransızca, İspanyolca ve İtalyanca konuşulan ülkeler ve diğer Avrupa ülkeleridir. Bu ülkelere ithal edilen izlentilerin büyük bir kısmının dublajı yapılır.

3. Voice-over (üst ses) ülkeleri: Rusya, Polonya ve diğer büyük veya orta büyüklükte dilsel topluluklar, dublaj maliyetini karşılayamayan ülkelerdir. İzleyici alışkanlıkları da bu yönde gelişmiştir. Voice-over yönteminde izlentide, görüntü dışı bir anlatıcı (dış ses), tüm diyalogları/karşılıklı konuşmaları erek dilde seslendirir. Arka planda izlentinin özgün sesi de duyulmaya devam eder.

4. Altyazı Ülkeleri: Birçok Avrupa dışı dilsel toplulukların yanı sıra, okuryazarlık oranı yüksek olan bazı küçük Avrupa ülkeleridir. Bu ülkelerde, dublajdan ziyade altyazı tercih edilir (Gottlieb, 1998: 244).

² “die gekürzte Übersetzung eines Filmdialoges, die synchron mit dem entsprechenden Teil des Orijinals auf dem Bildschirm bzw. auf der Leinwand zu sehen ist”

3. Altyazı Türleri

Gottlieb (1998: 247), Jakobson'un metin sınıflandırmasından yola çıkarak altyazıyı dil ve teknik yönünden ikiye ayırır:

A. Dil yönünden

1. Dil içi altyazılar: Vertikal (aynı dil) altyazı olarak da adlandırılmaktadır. Zira dil aynı kalırken algısal tarzda değişim söz konusudur.

a) İşitme engelliler ve işitme zorluğu yaşayanlar için yerli programların altyazı ile sunulması.

b) Dil öğrenenler için yabancı dil programların altyazı ile sunulması.

2. Diller arası altyazılar: Diyagonal altyazı olarak da adlandırılmaktadır. Zira algısal tarz ve dil değişmektedir.

B. Teknik yönden:

1. Açık altyazılar (seçmeli olmayan)

a) Sinemalarda gösterilen altyazılar

b) Televizyonlarda gösterilen filmin bir parçası olan altyazılar

2. Kapalı altyazılar (seçmeli olan, teleteks olarak yayınlanan)

a) İşitme engelliler için hazırlanmış olan ve isteğe göre açılıp kapatılabilen altyazılar

b) Aynı programın eşzamanlı olarak farklı sürümlerini izlemeye imkân tanıyan uydu aracılığıyla yayınlanan altyazılar

Altyazıyı tamamen farklı bir açıdan sınıflandırmak da mümkündür. Temelde sinema, TV veya DVD için olsun tüm altyazılar aynı görünmekle birlikte sadece birkaç teknik farklılık söz konusudur. TV filmleri, sinema filmleri ve video filmleri farklı topluluklar tarafından ithal edilir ve farklı çalışma koşulları altında oluşturulur. Bu durumda altyazılı filmin izleyiciye sunulacağı ortam açısından da bir sınıflandırma yapılabilir (bkz. Schröpf, 2003: 27-29):

1. Sinema filmleri için altyazı: Sözü edilen sinema filmlerinde saniye başına görülebilen resim/kare/çerçeve sayısı (FPS/ *frame per second*) 24'tür. Okuma açısından önemli olan çözünürlük ve netlik de kare sayısı ile ilintilidir. Sinema filminde altyazı genellikle lazerle veya kimyasal bir müdahaleyle film üzerine işlenir. Sinema filmi altyazıları, filmin emülsiyonu çıkarılarak beyaz bir yazı ortaya çıkacağı için renkli yapılamaz (bkz. Wildblood, 2001: 22). Görüntü formatına göre altyazıyı tamamen (Format 16: 9) veya kısmen (Letter-Box-Format) filmin alt kısmında siyah zemin üzerine yerleştirmek mümkündür. Ancak bu durumun şöyle bir sakıncası vardır: Filmin bu alt kısmındaki görüntü tamamen yok olacağı için burada olan bilgilerde bir yitim olabilir.

2. TV ve DVD için altyazı: Saniye başına görülebilen kare sayısı 25'tir. Sinemada gösterilen altyazı ile TV deki altyazı arasında az da olsa farklılıklar vardır. Televizyona göre sinemada altyazıların daha kolay okunabildiği söylenebilir. Bunun nedeni ekranın ve yazıların çok daha büyük olması ya da çözünürlük olabilir. Diğer bir neden, sinemada saniyede 24 kare, televizyonda ise 25 kare film gösterilmesi olabilir (bkz. Ivarsson ve Carroll 1998: 66). DVD'lerde ise çözünürlük biraz daha iyidir.

4. Altyazı Çevirisi ve Senkronizasyon (Eşzamanlılık)

Altyazıda özgün izlentide hiç bir değişiklik yapılmazken, diğer bir deyişle görüntü ve ses olduğu gibi kalırken, erek dile çevrilmiş olan yazılı metin, görüntü üzerine eklenir. Bu nedenle altyazılı film izleyicilerinin izlentiyi izlerken görsel göstergeleri, altyazı bilgileriyle bütünleştirmeleri gerekmektedir.

Altyazının filme uyarlama işlemi teknik bir süreçtir. Carroll ve Ivarsson (1998) tarafından önerilen altyazı ve çevirisine ilişkin kılavuzda (Code of Good Subtitling Practice), diyalogun altyazı olarak başlangıç-bitiş zamanlaması olarak kısaca tanımlanabilecek spotlama (spotting) işleminin, ayrıca çeviri ve altyazıyı filme uyarlama işlemlerinin de çevirmen tarafından yapılması gerektiği belirtilmektedir. Bu nedenle altyazı yöntemiyle çeviride “çevirmenin, her iki dile hakimiyetinin yanı sıra satır ve karakter sayısı, altyazının giriş ve çıkış zamanını ayarlama (spotlama), ekranda kalış süresi, noktalama işaretlerinin kullanım yerleri gibi teknik bilgilere de hâkim olması gerekmektedir” (Günay Köprülü, 2016b: 360). Zira günümüzde bu işlemleri altyazı çevirmenleri gerçekleştirmektedir.

Gottlieb (2001: 13) altyazı çeviri yöntemini “filmsel araçlardaki sözlü ifadelerin, perdede veya ekranda kaynak dildeki ifadeyle senkron olarak gösterilen bir ya da iki satırlık metinler halinde başka bir dile aktarımı.”³ biçiminde tanımlar. Gottlieb, tanımda geçen ifadelerle de şöyle açıklık getirir:

- Başka bir dile aktarım: Dil içi altyazılar bu tanım haricindedir.
- Sözlü ifadeler: Sözlü ifadeler diyalog, yazılı iletiler ve metin eklemelerini içerir.
- Filmsel araçlar: Sinema, video, televizyon, lazer disk ve DVD’yi kapsar.
- Satır: Altyazılar soldan sağa hatta sağdan sola (örn. Arapça veya İbranice yazı) okunabilir.
- Perde/ekran: Altyazılar her zaman ekranın altında gösterilmek zorunda değildir. Ekranın altında gösterilmesi, filmle ilgili önemli bilgilerin kaybolmasına neden olacak ise ekranın üst kısmında da yer alabilir.
- Senkron: Altyazılar, sinema filmlerinde olduğu gibi televizyonda, videoda, DVD’de “Timecode” yardımıyla konumlandırılır. Bu işlem diyalog ile senkronun sağlanması için ve sahne kesimleri ile senkronun sağlanması için yapılır. (Gottlieb, 2001: 14).

Altyazılı bir ürün izlerken izleyicilerin dikkatini çeken ve filmden uzaklaşmasına neden olan faktörlerden en önemlisi senkron sorunudur. Aksoy’un (2006: 45) da belirttiği gibi, senkron anlamında her şeyin yolunda gitmesi izleyicinin genellikle takdirini toplamazken senkrona bir aksama olması derhal dikkat çeker. Senkron, her ne kadar dublaj yöntemiyle film çevirisinde ön plana çıkıyor gibi düşünülse de altyazılı izlentilerde de senkrona dikkat edilmesi gerekmektedir. Dublajda olduğu gibi, izleyicinin dikkatini çeken senkronizasyon sorunu kapsamında, ilk başta oyuncunun konuşmasıyla altyazının eşzamanlı olmaması gelir. Bunun haricinde, oyuncunun konuşması sırasındaki jest veya mimikleriyle altyazının eşzamanlı olmaması da izleyicinin dikkatini çeken uyumsuzluklar arasında yer almaktadır. Diğer yandan altyazı, kaynak görsel göstergelerle de senkronize olmalıdır.

³ “Übertragung in eine andere Sprache (1) von verbalen Aussagen (2) in filmischen Medien (3) in Form von ein- oder zweizeiligen Texten (4), präsentiert auf Leinwand oder Bildschirm (5) und synchron zur Originalaussage(6).

Carroll ve Ivarsson (1998) tarafından önerilen ve ESIST (European Association for Studies in Screen Translation) tarafından kabul edilerek uygulamaya konulan altyazı ve çevirisine ilişkin ilkelerde (Code of Good Subtitling Practice), altyazıların ekranda belirme ve ekranda kalma sürelerinin diyaloglarla eşzamanlı olması ve bunun düzenlenmesi yapılırken sahne kesimlerinin/değişimlerinin dikkate alınması gerektiği; gerilim oluşturmak veya mizah için yazılan diyalogların altyazı çevirilerinin kaynak görselle eşzamanlı olması gerektiği; film diyalogu ile çevirisi arasında eşleme olması gerektiği; kaynak işitsel ile altyazı çevirisi arasında eşleme olması gerektiği belirtilmektedir. Dolayısıyla altyazıda dikkat edilmesi gereken senkronu ve çeviriye yansımalarını şu başlıklar altında ele alabiliriz:

- **Diyalog-Altyazı Senkronu**
- **Sözdizimsel Senkron**
- **Görsel-Altyazı Senkronu**

Çalışmanın daha sağlıklı olabilmesi için bu bölümde farklı izlentilerden çeşitli altyazı biçimleri sunmak ve yukarıda sözünü ettiğimiz senkron/eşleme türlerini bu bağlamda somutlaştırarak örneklendirmek istiyoruz. Bu noktada şunu belirtmekte fayda görüyoruz, altyazı oluşturma işlemi, altyazıyı yapan kişilerin, kurumların ve şirketlerin yaklaşımına göre farklı biçimlerde uygulanmaktadır. Şöyle ki, bazı altyazılar sahnedeki diyalogları, repliklerin (oyunculara ait sözler) girişine göre sırasıyla verirken bazıları da iki satır biçiminde iki karakterin diyalogunu aynı anda vermektedir. Bu durumda izleyici, henüz repliği duyulmayan oyuncunun repliğini de altyazıdan okumakta böylelikle sahnede henüz gerçekleşmemiş bir konuşma hakkında bilgi sahibi olmaktadır. Bunun neticesinde ilgili altyazı ekrana hem erken gelmekte ve gereksiz biçimde ekranda fazla kalmakta hem de izleyicinin seyir keyfi bozularak altyazılı izlentiyi doğal bir seyir akışında takip edememektedir. Zira altyazılı ürünlerde izleyici açısından önemli olan, altyazının fark edilmediği (Cintas ve Remael, 2014: 40), ürünün, altyazılı olmasına rağmen yokmuş gibi yormadan ve izlentiyi kesintiye uğratmadan doğal bir akışta izlenebilir kalitede olmasıdır.

4.1. Diyalog-Altyazı Senkronu

Altyazının genellikle oyuncunun konuşmasıyla görünüp konuşmanın bitmesiyle de kaldırılması beklenmektedir. Altyazının ne zaman görünüp ne zaman kaybolacağını ayarlanması işlemine spotlama (spotting) denir. Spotlama işlemi genellikle çevirmen yapar. Bir film altyazıyla sunulacaksa öncelikle spotlama yapılmalıdır. Spotlama, filmdeki herhangi bir diyalogun veya çeviri gerektiren bir göstergeler bütünü, başı ve sonunun, altyazının ne zaman görünüp kaybolacağını tespit etme amacıyla işaretlenmesi demektir (Ivarsson ve Carroll, 1998: 11, akt. Jüngst, 2010: 30). Böylelikle diyalog ile altyazının senkronize olması sağlanır.

Günay Köprülü'nün (2016c: 5-6) de belirttiği gibi, bir film çeviri yöntemi olan dublajda olduğu gibi oyuncunun dudak hareketleri vb. eşlemesine gerek yoktur ancak oyuncunun işitsel olarak duyulan konuşması ile bu konuşmanın çevirisi olan altyazının senkronize olması gerekmektedir. Çevirmen, altyazının okunmasının filmdeki konuşmadan daha fazla zaman gerektirmesi halinde aradaki zaman farkını kapatılabilmek ve senkronu sağlayabilmek için altyazı metnini kısaltmak (reduction) zorunda kalmaktadır (Coşkun, 2016: 667).

Örnek 1:

Kaynak dil diyalog	Türkçe erek dilde altyazı
Hey!! Can you give me a little help here. It is hurting.	Hey!! Yardım eder misin? Acıyor.

Örnek 1’de görüldüğü üzere, oyuncunun repliği altyazıda özgün içerikten daha az sözcükle verilmiştir. Bunun nedeni kimi zaman filmin akış hızında sahnenin hızlı değişimi, kimi zaman ardından giren diyalogun buraya karışması, kimi zaman ise oyuncunun konuşma hızıdır. Normalde zaten altyazıyla çeviri yönteminde çoğu zaman erek metinde kısıtlamaya gidilmektedir. Zira altyazı, teknik nedenlerden ve izleyicinin okuma hızı dikkate alındığından dolayı belirli bir karakter sayısını ve iki satırı geçmemelidir (bkz. Günay Köprülü 2016b). Diyalog altyazıda iki bölüme ayrılmıştır. Ancak diyalog ile altyazı senkronudur. Bu senkron metnin kısaltılmasıyla sağlanmıştır. Duyulan ile okunan arasında senkronu sağlayabilmek için altyazıda kısaltmalar veya çıkarmalar yapılmakta, hatta kimi zaman diyalogun özeti verilmek zorunda kalılabilmektedir.

Örnek 2:

Kaynak dil diyalog	Türkçe erek dilde altyazı
Trust me. They are gonna know your Little League batting average by the time this is through. Bu iş bittiğinde minikler liginde sayı ortalamasını bile öğrenirler.

Benzer biçimde ABD 2016 yapımı “Money Monster” filminden aldığımız örnek 2’de diyalogdaki “trust me” ifadesinin atlanarak erek dile çevrilmediğini ve erek dilde bir kısıtlamaya gidildiğini görüyoruz. Bu ifade erek dildeki metnin başına “emin ol...” biçiminde eklenebilir ancak sözü edilen nedenlerle sahne akışında bu tür kısıtlamalar yapılabilmektedir.

Örnek 3:

Kaynak dil diyalog	Türkçe erek dilde altyazı
-Good point. No murders. -Who is it?	-İyi dedin... ama cinayet yok -Kim o?

Yukarıdaki örneğimiz BBC yapımı “Doctor Who” adlı bir diziden aldığımız bir sahne. İlgili sahnede görünen iki oyuncu söz konusu. Kapıyı çalan karakter bir konuyla ilgili bilgi almak için internet adresinden ulaştığı birinin evine gider. Evine gittiği kişinin güvenilir olup olmadığı konusunda da endişeleri vardır ve erkek arkadaşı bu nedenle arabada onu beklemektedir. “Rose” adlı karakter kapıda bilgi alacağı adamla konuşurken erkek arkadaşının arabada beklediğini ve cinayete kurban gitmek konusunda endişelendiğini adama esprili bir biçimde iletir. Adam ise aynı şekilde “Good point. No murders!” diyerek öyle bir tehlikenin olmadığını ifade eder. Burada sorun olan, sahnede verilen altyazıda “Kim o?” biçiminde bir altyazının da adamın repliği sırasında ekranda görünmesidir. Ekranda görünen replik henüz ortada olmayan ve bir süre sonra kapıya gelenin kim olduğunu soracak olan adamın evde birlikte yaşadığı diğer kişidir. Bu karakterin sesi bu esnada içerden duyulmaktadır. Oysaki replik henüz duyulmadan gereksiz yere görünmekte ve ekranda bir süre de kalmaktadır. İzleyici, sahneyi izlerken bilgi sahibi olmadığı bir üçüncü kişinin varlığından öncesinden haberdar olmaktadır. Bu durum daha önce de bahsettiğimiz altyazı yaklaşımından kaynaklanmaktadır. Bu dizideki altyazılar diyalogların ekranda birlikte verildiği, repliklerin giriş sırasına göre yer almadığı uygulamaya somut bir örnektir ve izleyici açısından rahatsız edici bir şey söz konusudur.

Aynı bu örnekte olduğu gibi kimi zaman da altyazı yaklaşımından bağımsız olarak sahne değiştiğinde altyazının bir süre daha ekranda kaldığını görüyoruz. Bazı altyazılarda metin kısaltılmış olsa dahi izleyicinin okuyabilmesi için bir süre daha ekranda kalmaya devam ettiği görülmektedir. Bu noktada Schröpf (2003: 24), çevirmenin bir sahnede geçen işitsel iletiyi, ilgili sahne değişmeden altyazıyla vermesi gerektiğini belirtir. Altyazı mümkünse sahne değişimlerinde ekranda kalmaya devam etmemelidir. Ne var ki, uygulamada buna uyulması her zaman için mümkün olmamaktadır. Bu durum özellikle konuşmaların hızlı olduğu, ifadelerin içeriğinin yoğun olduğu ve repliklerde içeriğin korunması kaygısıyla çok fazla kısaltılmanın yapılmadığı zamanlarda söz konusu olmaktadır.

Diğer yandan Carroll ve Ivarsson'un (1998) da belirttiği gibi, gerilim yaratan veya mizah içeren diyalogların altyazı çevirileri kaynakla senkronize olmalı, altyazılar sürpriz veya gerilimi korumalı, hiçbir şekilde zayıflatmamalıdır.

Örnek 4:

Kaynak dil	Türkçe erek dilde altyazı
Now what?	Ne olacak şimdi?

Yukarıdaki örnek 4'e ilk bakıldığında herhangi bir sorun görünmemektedir. Ne var ki, bu örnekteki sorun içerikte değil, senkronizasyondadır. "Money Monster" adlı filmde kaynak dilde 00: 40: 05 zaman aralığında ekranda iştilirken, ilgili bölümün altyazısı saniyenin altında bir zaman farkıyla 00: 40: 04-5 zaman aralığında özgün izlentiden önce ekrana yansımaktadır. Böyle olunca gerilimli bir sahnede izleyici ne olacağını beklerken önce gelen altyazıya bir anlam verememektedir. Söz konusu senkron sorunu saniyenin altında bir zaman farkı dahi olsa izleyiciye gelecek diyalog ile ilgili gereksiz bilgi vermektedir ve bu durum da seyir keyfini olumsuz etkilemektedir.

Diyalog-altyazı senkronu başlığı altında bir izlentide yer alan şarkıları da değerlendirebiliriz. Chaume'nin (2004: 17) de ifade ettiği gibi, şarkı sözleri, film öyküsünü tamamlayacak şekilde olabilir ve böyle bir durumda çevirmenin, şarkı sözlerini altyazıyla vermesi gerekir. Aynı şekilde Carroll ve Ivarsson (1998) da altyazı ve çevirisine ilişkin ilkelerde gerektiğinde şarkıların altyazıda verilmesi gerektiğini belirtmektedir. Bu çeviri elbette şarkıyla senkronize bir şekilde olmalıdır. Burada çevirmen çeviri metninde, şarkıdaki kafiyeye ve ritme mümkün olduğunda uymaya çalışmalıdır.

Örnek 5:

Kaynak dilde şarkı	Erek dilde şarkı
My Money ain't funny ans it keep comin'	Hiçbir şey bozamaz paramla aramı
I welcome the money and the cash	Gözümü kapar toplarım paramı

Yukarıdaki sözler 2016 ABD yapımı "Money Monster" filmindeki bir şarkının altyazı olarak ekrana yansımalarına bir örnek. Burada dikkatimizi çeken ayrıntı, kaynak dilde şarkı olarak seslendirilen işitsel göstergeler arasında kafiyeye olmamasına rağmen, şarkının erek dile kafiyeli biçimde çevrilmesidir. Altyazının ekrana şarkıyla eşzamanlı girmesi izleyicide ister istemez sözleri takip etme ve kaynak dildeki şarkının ritmine uyarak kendi dilindeki altyazıyla şarkıya eşlik etme

isteği uyandırmaktadır. Böylelikle şarkının filme kattığı tat, erek dilde de sağlanmaya çalışılmaktadır.

4.2. Sözdizimsel Senkron

Sözdizimsel senkron⁴ olarak nitelendirilen senkron türünde kaynak dilde duyulan ifadelerin altyazı olarak çevirisinin benzer bir sıralama ile ekrana gelmesi gerektiği vurgulanmaktadır. İzleyici izlediği filmin orijinalinde duyduğu yer ve kişi adları gibi bazı sözcükleri veyahut da çok bilinen (mom, help, sorry vb.) yabancı sözcüklerin çevirisini altyazıda orijinaliyle aynı sözdizimsel sıralamada göremediğinde bundan rahatsız olabilir ve altyazıya duyduğu güven zedelenebilir. Sözdizimsel sıralama çoğunlukla dillerin yapılışının farklılığından kaynaklanan nedenlerle kuşkusuz her dilde farklıdır. Kimi zaman da anlamı oturtmak için sözcüklerin sıralanmasında farklı tercihler yapılmaktadır. Bu nedenle altyazı çevirmeni, sözdizimsel senkronu mümkün olduğunca gözetmeye çalışmalıdır.

Carroll ve Ivarsson (1998) altyazı çeviri ilkelerinde, özel adların veya anlaşılabilen ifadelerin altyazıda her defasında tekrarlanmasının gerekmediğini belirtmektedir. Ancak, karakterlerin (adlarının) henüz yeni tanınmaya başlandığı yerlerde geçen adların altyazıda özellikle verilmesi daha uygun olacaktır. Bunun yanı sıra, kişi ve yer adları izleyicinin dikkatini çeken noktalardır. İzleyicinin dikkatini çeken bu noktalarda, duyduğu ile okuduğu arasında bir örtüşme olmaması veya duyduğu anda verilmemesi onu rahatsız eder. Bu da çevirmeni kaynak dilde geçen ve dikkat çeken sözcüklerin altyazıda yer vermeye, diğer bir deyişle kaynak dilin sözdizimine sadık kalmaya yönlendirir.

Örnek 6:

Kaynak dil diyalog	Türkçe erek dilde altyazı
We are gonna talk to Diane Lester. She is the PR lady. She is the
...CCO
Chief communications officer at Ibis	Baş iletişim sorumlusu Ibis'teki baş iletişim sorumlusu

Yukarıdaki örnekte yine “Monster Money” filminden yapılan bir alıntıda izleyici, işitsel kanaldan kaynak dile ait diyalogları duyduğu halde, ekranda herhangi bir altyazı görünmemektedir. Bunun nedeni teknik bir aksaklık olabileceği gibi kimi zaman yer ve zaman sorunları nedeniyle de atlama yapılmış olması olabilir. Buradaki boşluk izleyici açısından hoş karşılanan bir durum değildir. Özellikle de izleyiciler kaynak dilde bazı ifadeleri anlıyorsa ve bunu altyazıda göremiyorsa bu durum izleyicide çeviri yöntemine karşı bir güven sorunu yaşanmasına sebep olabilmektedir. Filmde geçen kişi adı altyazıda verilmemiştir. “Diane Lester” adını izleyici duyarken bu adın yer aldığı bir altyazı olmayınca bu kişi ile ilgili bir bilgiyi edinemediğini düşünebilir. Daha önce sözünü ettiğimiz üzere

⁴ Sözdizimsel senkron, farklı görsel-işitsel çeviri türlerinde ve bazı kaynaklarda “literal synchrony” (Orero, 2006: 261) olarak adlandırılan senkron/eşleme türü ile benzerlik göstermektedir. Literal synchrony, birebir çeviri anlamına gelen “literal translation” kavramından esinlenilerek voice-over yönteminde öne sürülen bir senkron türüdür. Bu senkron türünde, başlangıçta izleyici tarafından duyulan özgün içerikle, birkaç saniye sonra devreye giren çeviri sesin söylediklerinin mümkün olduğu kadar aynı olması gerektiği belirtilmektedir. Amaç, izleyicinin çeviriye duyduğu güvenin desteklenmesidir.

izleyici, aşına olduğu ifadeleri, genel anlamda çok bilinen sözcükleri, kişi ve yer adlarını altyazıda görmek ister.

Yukarıdaki örnekle örtüşecek biçimde Karamitroglou'nun (1998) araştırması, sözdizimsel senkronun gerekliliğini destekler niteliktedir. Okyayuz (2016: 85), Karamitroglou'un izleyici psikolojisi hakkında yaptığı araştırmalarda, izleyicinin, işitsel kanalda duyduğu bir sözcük veya ifadeyi tanıyor ve bunu altyazıda görmüyorsa, altyazıyı eksik veya yanlış olarak nitelendirdiği sonucuna vardığını belirterek, şu örneği verir: "He got his diploma last year" tümcesi "geçen yıl mezun oldu" şeklinde çevrilebilir. Ancak bu durumda, izleyici bildiği diploma sözcüğünü görmediği için çeviriye olumsuz yaklaşabilir. Bu düşünceden hareketle çevirmen, Türkçeye "diplomasını geçen yıl aldı" şeklinde çeviri yapmaya yönelir. Bu durum özellikle izlentide işitsel düzlemde yer alan bilgilerde özel adlar veya erek dilde bilindik kavramlar geçiyorsa söz konusu olur.

4.3. Görsel-Altyazı Senkronu

Görsel-altyazı senkronunda altyazıdaki içeriğin altyazının ekranda olduğu süreçte görüntü ile bir bütünlük oluşturması ve altyazının sözü edilen öğelerle ekrana eşzamanlı yansımaları beklenmektedir. Sözü edilen görüntü altyazı bütünlüğü, yazılı görsel dilsel bilgi içeren tabela, gazete başlığı gibi bilgileri ve jest, mimik gibi dil dışı öğeleri de kapsamaktadır. Sözelimi altyazı, oyuncunun jest ve mimikleriyle, beden diliyle ve izlentideki görsel dilsel bilgi içeren ifadelerle örtüşmeli, ekrana eşzamanlı yansımalıdır.

Örnek 7:

Kaynak dil diyalog	Türkçe erek dilde altyazı
10 minutes to find that fucking quant?!?!!	Kahrolası analisti bulmak için 10 dakika?

Yukarıda örnek 7'de görüldüğü gibi, filmin gerilimli bir sahnesinde ölümle burun buruna gelmiş tehdit altında bir karakterin gizlice yardım umduğu kişiye, bahsedilen sürenin yetersizliğini vurgulayan ve bunu sorgulayan bir tarzda telefonda bir ileti göndermesi ve ekranda bu iletinin yazı biçiminde görünmesi söz konusudur. Bu sahnede herhangi bir işitsel yer almamakta, yalnızca ileti görünmektedir. "Money Monster" filmindeki bu sahnede altyazı, ekrandaki görüntüyle olması gerektiği gibi eşzamanlı olarak yerini almaktadır. Her ne kadar içeriği kıyasladığımızda izleyicinin gözüne çarpan "10" sayısal ifadesi, sözdizimi sıralamasında kaynak dilde başlangıçta erek dilde ise sonda yer alsada dillerin yapısı çevirmeni bu tarz çevirilere zorunlu kılmaktadır. Bu örnekteki yazı, Ivarsson'un "displays" tanımına uygun düşmektedir. Ivarsson görsel-işitsel ürünlerdeki "displays" ve "captions" farkını belirtir. "Displays", kameranın çektiği mektup, gazete başlıkları, tabelalar, afişler gibi yazılardır; "captions" ise, film çekildikten sonra filme eklenen yer ve zaman bilgileri, örneğin "bir yıl sonra" gibi yazılardır. Çevirmen bu iki tür yazılı göstergeleri, görüntü ile senkron bir şekilde altyazıda vermelidir (Ivarsson ve Carroll, 1998: 97). Zira "film çevirilerinde sadece dilsel boyut değil, dilsel olmayan boyutta çeviri sürecine dâhil olmaktadır ve ortaya çıkacak olan çeviri metninin işlevine uygun olarak, hem görüntüye hem de değişmeden alınan dilsel olmayan öğelere uyumluluğu beklenmektedir" (Aktaş ve Oğuz: 2014: 4). Aksi halde bu durum izleyicinin bilgi eksikliği nedeniyle filmde kopmasına sebep olabilmektedir.

Örnek 8:

Kaynak dil diyalog	Türkçe erek dilde altyazı
If he wanted ensure a kill shut, he should've put the receiver here, right over the poor bastard's heart.	Öldürücü bir ateş isteseydi alıcıyı buraya koyardı. Zavallı itin kalbinin üstüne.

Yukarıda verdiğimiz diyalogda ise karakterlerin jest, mimik ve beden diliyle ekrana yansıyan altyazıların birbiriyle örtüşmesi, altyazının ilgili mimik, jest ve beden dilinden önceki veya sonraki sahnede yer almamasına dair bir örnek söz konusudur. Verilen örnekte rehine durumundaki bir karakterin bombalı yeleği üzerindeki bir alıcının, devre dışı bırakılabilmesi için ateş edilmesi gereken yer, polis memurları arasında konuşulmaktadır. Polis memuru kalbini eliyle göstererek "here" sözcüğüyle ilgili yeri göstermektedir. Türkçe altyazı da sözdizimsel anlamda tam bununla uyumlu olarak ekrana gelmekte kaynak dille zaman anlamında da bir senkron sağlamaktadır.

Sonuç

Altyazının temel amacı, izleyicinin altyazıyı rahat ve hızlı okuyarak altyazının içerdiği bilgileri kolaylıkla algılamasını sağlayarak, sanki altyazı okumadan da filmi anlayabildiği izlenimine sahip olmasını sağlamaktır. Bunun için çevirmenin, izleyicinin filmden uzaklaşmasına neden olacak altyazı-film uyumsuzluklarını tamamen ortadan kaldıramasa da en aza indirmeye çalışması gerekmektedir. Altyazı-film uyumsuzluklarının başında senkronizasyon problemleri gelmektedir. Araştırmamızda çeşitli izlentilerden örneklerle ele aldığımız ve en çok dikkat çeken olarak nitelendirebileceğimiz başlıca üç senkron türü öne çıkmıştır: Diyalog-altyazı senkronu, sözdizimsel senkron ve görsel-altyazı senkronu. Altyazıda söz konusu senkron türlerini sağlayabilmek adına çevirmen, metni kısaltma, özetleme, devrik tümce kurma tarzında altyazı metninde bazı değişiklikler yapmak zorunda kalmaktadır.

Bunun yanı sıra altyazının söz konusu senkronu sağlayabilmesi için repliklerin giriş sırasına göre ekranda yer alması, diyalogların kaynak dilde işitsel kanaldan duyulmasından önce altyazı olarak görünmesine izin verilmemesi gerekmektedir. İzleyicinin altyazılı bir izlentide sahne öncesi bilgi edinmesi önlenmeli ve bunun izleyiciyi rahatsız ettiği unutulmamalıdır.

KAYNAKÇA

- Aksoy, A.Ş. (2006). *Seslendirme Sanatı*. Ankara: Kardanadam.
- Aktaş, T. ve Oğuz, D. (2014). Film Çevirisinde Altyazı. *KAÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 13, s. 3-16.
- Chaume, F. (2004). Film Studies and Translation Studies: Two disciplines at stake in Audiovisual Translation. *Çinde Meta: Translators' Journal*, 49(1). (s.12-24). Web: www.erudit.org/revue/meta/2004/v49/n1/009016ar.html (25.11. 2016)
- Coşkun, O. (2016). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Görsel-İşitsel Kayıtlarla Çeviriyazı Uygulamaları, *Turkish Studies- International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 11/3 Winter 2016, p. 661-678, ISSN: 1308-2140, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9418>, Ankara-Turkey.

- Díaz-Cintas, J. ve Remael, A. (2014). *Audiovisual Translation: Subtitling*, London & New York: Routledge. http://www.amazon.com/Audiovisual-Translation-Subtitling-Practices-Explained/dp/1900650959#reader_1900650959 (13.05.2016)
- Gottlieb, H. (1998). Subtitling. *Routledge Encyclopedia of Translation Studies*, (Ed.) M. Baker. Londra: Routledge. Pp. 244-248.
- Gottlieb, H. (2001). *Untertitel-Authentizität oder Störfaktor*. *Schnitt* Nr. 21, 1/2001, 12-15.
- Günay Köprülü, S. (2016a). Görsel-İşitsel Çeviri. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, Volume 4, Issue 1, s. 160-170.
- Günay Köprülü, S. (2016b). Altyazı Yöntemiyle Film Çevirisi. İçinde Sosyal Bilimlerde Stratejik Araştırmalar (Ed. Ömer Kürşad Tüfekci), Saarbrücken: LAP Lambert Academic Publishing, s.359-372.
- Günay Köprülü, S. (2016c). Altyazı Çevirmenini Kısıtlayan Etkenler. İçinde Eğitim Bilimlerinde Güncel Yaklaşımlar (Ed. Hasan Göksu), Saarbrücken: LAP Lambert Academic Publishing, s. 1-10.
- Hurt, C. ve Widler, B. (1999). *Untertitelung / Übertitelung*, in: Snell-Hornby, Mary; Höning, Hans G.; Kußmaul, Paul; Schmitt, Peter A. (Hrsg.) *Handbuch Translation* (2. verbesserte Auflage). Tübingen: Stauffenburg Verlag, S. 261-263.
- Ivarsson, J. ve Carroll, M. (1998). *Subtitling*. Simrishamn: TransEdit
- Jüngst, Heike E. (2010). *Audiovisuelles Übersetzen. Ein Lehr- und Arbeitsbuch*. Narr Verlag, Tübingen.
- Karamitroglou, F. (1998). A Proposed Set of Subtitling Standards in Europe, *Translation Journal*, 2:2, April 1998, pp. 1-15. <http://www.bokorlang.com/journal/04stndrd.htm> (03.06.2016)
- Kızıltan, N. (2013). Havar, Sonbahar ve Bahoz Filmlerinin Altyazı Çevirilerinin Kültürel ve Politik Sorunları, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 8/10 Fall 2013, p. 365-371, www.turkishstudies.net, Ankara-Turkey.
- Okyayuz, A. Ş. (2016). *Altyazı Çevirisi*, Siyasal Kitabevi: Ankara.
- Orero, P. (2006). Synchronisation in Voice-Over, in Jose Maria Bravo (ed.) *A new spectrum of Translation Studies*. Valladolid: Publicaciones de la Universidad de Valladolid, 255-264.
- Özön, N. (1981). *Sinema ve Televizyon Terimleri Sözlüğü*, TDK Yayınları, Ankara
- Schröpf, R. (2003). Übersetzungsstrategien und –Probleme beim Untertiteln, Universität Saarland. http://sign-dialog.de/wp-content/diplomarbeit_200307_schroepf_uebersetzungsstrategien.pdf (10.10.2016).
- Wildblood, A. (2001). Ein Untertitel ist keine Übersetzung, *Schnitt Das Filmmagazin*, Nr. 21, 20-23.

Dijital Kaynaklar

<http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/subtitle> (13.05.2016).

<http://www.esist.org/wp-content/uploads/2016/06/Code-of-Good-Subtitling-Practice.PDF.pdf>
(01.02.2017). Carroll, M. and Ivarsson, J. (1998).

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

Oğuz, D. (2017). “Altyazı Çevirisinde Bir Kısıtlama: Senkron / Synchrony: A Constraint in Subtitling”, *TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-*, ISSN: 1308-2140, (Prof. Dr. Tahsin Aktaş Armağanı) Volume 12/7, ANKARA/TURKEY, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.11453>, p. 275-290.